

Motivācija, atalgojums, mājoklis

Kā risināt speciālistu piesaisti medicīnā/veselības aprūpē un sociālajā jomā reģionos, īpaši ārpus pilsētām? To deputātu kandidātiem jautājām, noslēdzot vēlēšanām veltīto publikāciju ciklu.

Valērijs Agešins,
"Saskaņas" Kurzemes saraksta *lokomotīve*:

– Latvijas iedzīvotāju šogad ir par 17 tūkstošiem mazāk, nekā bija pirms gada, jo izmirst, nepiedzimst, aizbrauc. Nav taisnīgi, ka ik gadu mirst tūkstošiem cilvēku, kuru dzīvības būtu glābjamas, ja veselības aprūpes sistēma saņemtu nepieciešamo finansējumu. Ja būtu pieejamas jaunākās zāles, modernas tehnoloģijas, ja netrūktu ārstu un aprūpes personāla. Lai novērstu medicīnas personāla trūkumu tuvākajā nākotnē, jādubulto budžeta vietu skaits ārstniecības, māšzinību, rehabilitācijas specialitāšu studijās. Mediķu un sociālajā jomā strādājošo speciālistu atalgojumam jābūt konkurētspējīgam, citādi mūsu augstskolas gatavos kadrus nevis Latvijas, bet citu ES valstu veselības aprūpes sistēmai.

Krišjānis Feldmans,
"Konservatīvo" Nr. 1 Kurzemē:

– Problēmas ar speciālistu piesaisti izglītības, veselības, sociālajā jomā ir vērojamas visos Latvijas reģionos. Viens ir tas, ka darbinieku pietrūkst visās tautsaimniecības nozarēs, kas ir saistīts ar vispārējo darbaspēka deficītu un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu valstī. Otrs ir atalgojuma līmenis dažādās nozarēs, kura celšana ir tieši atkarīga no nodokļu nomaksas situācijas. Bet trešā problēma, ko identificējušas vairākas pašvaldības, ir visai vienkārša – jaunu mājokļu trūkums. Jaunie speciālisti, kas pabeiguši studijas, piemēram, Rīgā, gluži vienkārši nevar atgriezties savā novadā, jo tad nepieciešams uzreiz tur arī fiziski dzīvot. Šī iemesla dēļ "Konservatīvie" ar dažādu atbalsta programmu palīdzību vēlas panākt 50 000 jaunu mājokļu izveidošanu – īpaši reģionos.

Ramona Petraviča,
"Latvija pirmajā vietā" saraksta līdere Kurzemē:

– Svarīga ir pašvaldību iesaiste speciālistu piesaistei reģionos – dzīvojamās platības piešķiršana vai atbalsts mājokļa iegādei un atbalsts speciālistiem,

kuriem ir mazi bērni – ar vietu pašvaldības bērnudārzā. Vēl iespējams pielāgot atalgojuma koeficientu – jo tālāk no Rīgas, jo lielāks šis koeficients.

Artūrs Butāns,
"Nacionālās apvienības" kandidāts Kurzemē Nr. 2:

– Lai arī ir vairāki uzteicami personīgi piemēri par speciālistu pārcelšanos uz reģioniem, tomēr kopējā tendence rāda, ka medicīnas un veselības aprūpes speciālistu vidējais vecums reģionos turpina pieaugt un vakances aizpildīt neizdodas. Lai to mainītu, pirmkārt jānodrošina līdzvērtīgs atalgojums visā Latvijas teritorijā, lai kaut daļēji apturētu jauno speciālistu aizplūšanu uz Rīgu, citādi, maksājot mazāku atalgojumu, cilvēks tiek sodīts par izvēli dzīvot ārpus galvaspilsētas, kaut tas tieši būtu jāstimulē. Otrkārt, Liepājā ir jāsakārto mājokļa pieejamība, jo trūkst kvalitatīva piedāvājuma, kā arī jānodrošina pirmsskolas izglītības pieejamība tur, kur šobrīd pašvaldības bērnudārzos nav vietu, savukārt privātos bērnudārzos pašvaldība līdzfinansē tikai daļēji, atstājot lielu finansiālu nastu uz vecāku pleciem, kas savukārt speciālistu pārcelšanos uz Liepāju padara finansiāli neizdevīgu. Treškārt, jāveido cieša un pārraudzīta sadarbība starp augstskolām un nodarbinātību, lai valsts neapmaksātu tās augstskolu budžeta vietas, kas nav pieprasītas, savukārt apmaksātu un stimulētu studēt tajās, kurās speciālistu trūkst – mediķi, inženieri, skolotāji. Papildus cilvēkresursu piesaistei jārisina arī infrastruktūras jautājumi, lai piesaistītais speciālists var strādāt mūsdienīgos un cieņpilnos apstākļos, ar to domājot autoceļu stāvokli, ēku piemērotību un darba vietu aprīkojumu – to atrisinot, būtiski uzlabotos speciālistu piesaiste, kopā ar ieceri par plašāku diennakts aptieku nodrošināšanu palielinātos arī pakalpojumu pieejamība iedzīvotājiem kā Liepājā, tā laukos un mazpilsētās.

Ģirts Štekerhofs,
"Zaļo un zemnieku savienības" Nr. 7 Kurzemē:

– Lai turpinātu piesaistīt speciālistus darbam reģionos, pamatā jābūt ilgtermiņa stratēģijai, kas iever nepieciešamo speciālistu apzināšanu, sagatavošanu un motivēšanu tieši darbam reģionos. Jāņem vērā, ka ārstus nav iespējams sagatavot pāris gadu laikā. Šobrīd esošais mediķu deficīts vairākās specialitātēs ir viens no galvenajiem faktoriem, kas tieši ietekmē arī speciālistu pieejamību ārpus Rīgas. Savukārt nākamais solis ir speciālistu motivēšana darbam reģionos – šādi piemēri, kad mediķi saņem piemaksas vai kompensācijas, izvēloties strādāt ārpus lielpilsētām, jau pasaulē eksistē. Tos ciešā sadarbībā ar reģionālajām ārstniecības iestādēm nepieciešams pilnvērtīgi ieviest arī Latvijas veselības aprūpes sistēmā.

Liene Reine-Miteva,
"Attīstībai/Par!" Nr. 8 Kurzemē:

– Pēdējo četru gadu laikā mediķu algas ir teju dubultotas, atbilstoši jaunajam atalgojuma modelim turpināsim vēl palielināt mediķu algas. Nodrošināsim rezidentu skaita pieaugumu, it īpaši jomās, kur trūkst speciālistu. Cilvēkresursu piesaiste nozarē jāplāno mērķtiecīgi ilgtermiņā, analizējot nākotnes vajadzības un attiecīgi plānojot rezidentūras vietu skaitu dažādās specialitātēs. Pakāpeniska pāreja uz bezmaksas augstāko izglītību ļaus risināt arī veselības speciālistu trūkumu. Valsts var piemērot reģionālās piemaksas, bet pašvaldības var nodrošināt speciālistiem dzīvesvietu.

Veicināsim sociālo uzņēmējdarbību, lai būtu vairāk sociālo uzņēmumu, no kuriem iepirkt sociālos pakalpojumus reģionos, jo sociālie uzņēmēji var ātrāk un efektīvāk risināt sociālās problēmas, turklāt tas attīstītu arī uzņēmējdarbību reģionos. Cilvēki, kuri aprūpē savus tuviniekus ikdienā, varētu saņemt par to pilnu atalgojumu. Treškārt, reģionālajām mācību iestādēm jāanalizē darba tirgus nākotnes vajadzības un attiecīgi jāatver jaunas programmas, jo visa veida sociālās jomas darbinieki ir un būs ļoti pieprasīti, tāpēc jāsadarbības valstij, pašvaldībai un mācību iestādēm. Noteikti arī jāceļ profesijas prestižs

un atalgojums, lai šī būtu jauniešiem pievilcīga profesija.

Jelena Osipova, partijas "Latvijas krievu savienība" *lokomotīve* Kurzemē:

– Mazāk tērēt desmitiem un dažreiz simtiem tūkstošu eiro, lai iznīcinātu "padomju mantojumu". Jo kvalitatīvā medicīna, kas vēl palikusi Latvijā, ir tas pats padomju mantojums. Lai piesaistītu jaunus speciālistus, kas spēj profesionāli un kvalitatīvi ārstēt mūsu cilvēkus, vispirms jākoncentrējas uz savu problēmu risināšanu, nevis uz Ukrainas.

Aija Barča,
"Apvienotā saraksta" kandidāte Nr. 3 Kurzemē:

– Vispirms katrai pašvaldībai pašai ir jāapzinās, vai un kādi speciālisti tai ir nepieciešami. Un tad jau attiecīgi var piemeklēt labākos risinājumus. Tādi nešaubīgi ir pašvaldību rokās. Gan jauno topošo ārstu atbalstam studiju laikā, maksājot ikmēneša stipendijas un vēlāk nosakot minimālo laiku, kāds jānostrādā attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā, gan arī sniedzot atbalstu ar mājokļa nodrošināšanu pēc studijām. Līdzīgu programmu Liepājas pašvaldība jau īsteno vairākus gadus, un rezultāti ir labi. Turklāt tas attiecas ne tikai uz jaunajiem mediķiem, bet būtu izmantojams arī sociālajā jomā vajadzīgajiem speciālistiem. Runājot par jaunajiem ārstiem, ir ļoti būtiski vajadzīgos speciālistus piesaistīt nevis tikai tad, kad diploms jau ir kabatā, bet tieši studiju procesā, dodot iespēju iziet rezidentūru reģionos. Pieredze rāda, ka šādi rezidenti, kas izgājuši apmācību specialitātē kādā no reģionālajām slimnīcām, vēlāk arī lielākoties pēc studiju pabeigšanas paliek šajā slimnīcā un reģionā kā jaunie ārsti.

Edgars Labsvīrs,
"Progresīvo" veselības ministra kandidāts:

– Attiecībā uz ģimenes ārstiem, piedāvājam atteikties no vienāda atalgojuma visā valstī un maksāt vairāk tiem ārstiem, kuri strādā reģionos, īpaši lielā attālumā no reģionālajiem centriem. Savukārt attiecībā uz ārstu-speciālistu pakalpojumiem, lielajām Rīgas un reģionālajām slimnīcām jāuzņemas rūpes par pakalpojumu pieejamību plašākās teritorijās. Tas nozīmētu šaurāk specializētu

ārstu aktīvāku ceļošanu pa reģioniem slimnīcu sadarbības tīklu ietvaros. Jāturpina un jāpaplašina jau esošie atbalsta mehānismi ārstiem, piemēram, vienreizēja kompensācija par darbu ārpus Rīgas, kura tiek finansēta no ES fondiem un četru gadu laikā tika izmantota jau vairāk nekā 1000 ārstniecības personu piesaistē. Pozitīvi vērtējamas un atbalstāmas ir arī pašvaldību stipendijas ārstiem, kuri ir gatavi slēgt ilgtermiņa līgumu un strādāt attiecīgajā teritorijā. "Progresīvie" neatbalsta padomju stila piespiedu "atstrādāšanu" valsts pasūtījumā jebkādu budžeta apmaksāto mācību programmu absolventiem, to skaitā ārstiem.

Arvils Ašeradens,
"Jaunās Vienotības" Nr. 1 kandidāts Kurzemē:

– Veselības aprūpes un sociālās jomas speciālistu piesaiste laikam ir viena no lielākajām iedzīvotāju minētajām problēmām vēlēšanu kampaņas laikā. Šeit nepieciešami vairāki risinājumi, pirmkārt, speciālistiem atkarībā no iedzīvotāju skaita vai apdzīvotības blīvuma pašvaldības teritorijā, jānosaka elastīgus darba samaksas koeficientus, kā arī pašvaldībai jāgādā par pienācīgu atbalsta pakotni, kas svarīga jaunām ģimenēm – kvalitatīvs īres mājoklis, bērnudārzs, laba skola un, iespējams, vēl citas lietas. Attiecībā uz augsta līmeņa veselības aprūpes speciālistu pieejamību – atbildība jāuzņemas reģionālajām slimnīcām, pēc īpaša grafika nodrošinot speciālistu pieejamību konkrētajā novadā vai arī sadarbībā ar pašvaldības sociālo dienestu nodrošinot pacientiem transportu, lai nokļūtu reģionālajā slimnīcā. "Jaunā Vienotība" iestājas par uz pacientu orientētas valsts veselības apdrošināšanas sistēmas ieviešanu, kura lielā mērā sistēmiski risinātu šos jautājumus veselības aprūpē.

P.S. Arī šoreiz uzrunājām tikai tos 12 sarakstus, kuriem, pēc pētījumu centra SKDS jūlijā veiktās aptaujas datiem, ir teorētiska iespēja iekļūt parlamentā. Noteiktajā laikā atbildes ne-saņēmām no partijas "Katram un katrai", un, tāpat kā iepriekš, jautājumus ignorēja partija "Stabilitātei!"